

menneskelig videnskabelig opdagelse

en milliard mennesker, hvoraf 70 procent er lige så ludfattige som førhen. Der er mange problemer. Så skulle økonomierne i Europa og USA bryde sammen, ville det medføre en katastrofe i Indien – ja i hele Asien.

Det afslører, at trods den fremgang, der er opnået i Indien og Kina for eksempel, har vi en desperat situation i verden, hvor man bliver nødt til at foretage fundamentale og vidtgående forandringer, der vil sætte landene i Asien i stand til at håndtere deres egne problemer.

Vi har en opsætning i Europa, der passer til det: Der er Vesteuropa, især Centraleuropa med relationer til Rusland. Og Rusland er omdrejningspunktet, der forbinder Europa til Asien. De enorme uudnyttede forekomster af naturressourcer, der ligger i Rusland, er afgørende for udviklingen af Asien. Det kræver, at et omfattende udviklingsprogram internt i Rusland tilknyttes de øvrige programmer. Vi må nemlig udvikle effektive forbindelser og langtrækkende aftaler med områder som Kina, Indien osv. Der skal etableres programmer, langtidskontrakter, langtrækkende investeringsaftaler, og vi må få »sat gang i« Europa, som man siger, så det kan påtage sig rollen med at udvikle og levere ny teknologi, hvor I [europæere] hjælper til med udviklingen af Asien over de kommende 30 til 50 år.

Den amerikanske regering er klar til forandringer

Hidtil under min præsentation har I sikkert spurgt jer selv: »Jamen, hvad med den nuværende amerikanske regering? Hvad med den nuværende præsident og vicepræsident?« Det er ikke noget, jeg har tænkt mig at ignorere. Faktisk, er jeg en del af en proces, der forsøger at frembringe en hurtig forandring i den situation.

Vi har en vicepræsident, hvis popularitet hos befolkningen ligger under 10 procent, vi har en præsident, hvis popularitet ligger under 20 procent. Vi har en vicepræsident, der i sagen om afsløringen af ambassadør Wilsons kones identitet står anklaget for at have begået en forbrydelse. Motivet for denne forbrydelse er nu sluppet ud. Og da I kender en smule til retsvæsen ved I, at domfældelse i en sag afhænger af, om man kan bevise for dommer og jury, at der fandtes et motiv for den

forbrydelse, der blev begået. Og nu er motivet for forbrydelsen blevet fremlagt i retten. Det siger ikke noget konkret om, hvordan eller hvornår Cheney går af, men pointen er, at vi befinder os i en situation, hvor det er sandsynligt, at Blairs regering i Storbritannien, den franske regering og nogle andre regeringer – den amerikanske regering – er moden til forandringer, meget pludselige, meget dramatiske forandringer, sandsynligvis i den allernærmeste fremtid.

Samtidig er drivkraften bag forandringerne en erkendelse af, at vi befinder os i den værste finanskriser i nyere tid. Den kan løses. Men i dens nuværende form er den ekstremt farlig. Vi lever i en periode med en inflation, der kan sammenlignes med den, Tyskland oplevede i andet halvår af 1923. Hvis man ser på de vigtigste råvarer, olie, metaller osv., har vi en dobbeltsidet proces, som har været kendetegnende for de seneste to måneder: For det første har der været en accelererende inflation i disse råvarer. For det andet, har der været et mønster af sammenbrud i hele sektioner af markedet. Det, der sker, er, at hedgefondene, som egentlig optræder som de ledende bankers salgsganter, fremdriver en massiv spekulation med gearede investeringer i størrelsesordenen 20:1 i forholdet mellem faktisk indskud og lånte penge. Og som altid overbelåner de. De investerer med henblik på kontrol over de vigtigste råvarer, på same måde som visse folk uden for Tyskland i 1923 investerede med henblik på at komme tilbage efter sammenbruddet og købe billigt op. Ideen er, at hvis verden går under, så er det dem, der kontrollerer de vigtigste råvarer, der vil have pant i verden. Men det vil aldrig fungere. Det er den rene galskab, og disse mennesker er bindegale, men de har magt. Og det er en dårlig kombination, stor magt og galskab.

Så, på grund af den væddemålgagtige natur i denne proces, vil vi få periodevis kraftige sammenbrud i markederne – og det er allerede i gang. Vi har altså hyperinflation på den ene side, og sammenbrud på den anden. Og det kan ikke fortsætte.

Derfor, er der blevet skabt en situation i den internationale finans- og pengeverden, hvor Blair-regeringen synes at være på vej ud. Vi ser en fransk regering, der går fra en po-

sition af tilsyneladende skræmmende magt, i forhold til det øvrige Europa, til selv at blive et offer. Vi er i en periode med pludselige politiske forandringer. Fordi en ansvarlig politik kan håndtere kriser af den her type. Man kan ikke bare lade tingene fortsætte, som de gør.

Og det er vi fuldt klare over. Jeg er del af en proces, der forsøger at fremtvinge de nødvendige forbedringer i den amerikanske regering. Ikke en fuldstændig forbedring, men en smule, tak. I det mindst en smule.

Når jeg således siger, at det her er en politik, som vi kæmper for, men som præsidenten vil opponere imod, og Cheney mere end opponere imod – ja, så kunne det være, at de ikke sidder så meget længere under de nuværende omstændigheder.

Problemet, vi har her [i Europa], er nøjagtig det. Altså, at verdens centralbanksystem er totalskadede af den nuværende krise. På overfladen siger man: »Neej, det er ikke så galt, det kunne have været værre, vi skal nok klare det«. Men det, jeg ved fra de inderste kredse i USA, fra internt i regeringen, og vi diskuterer det med ledende økonomer i forskellige positioner omkring os, er, at systemet er klar til at bryde sammen. Krisen er her. Og det eneste, vi behøver for at løse den, er en ansvarlig regering, der lægger højeste prioritet i at undgå kaos og sikre stabilitet for verdens nationer. Vi kan sagtens håndtere det her. De erfaringer, vi fik i 30'ernes USA, sætter os i stand til klare det, hvis regeringen har viljen til det. Der findes fornuftige tiltag, vi kan sætte i værk for at reorganisere og styre vore økonomier og undgå en katastrofe.

Mennesket er ikke et dyr

Hovedproblemet, vi er konfronteret med, er et karakteristisk problem i Europas historie: Europa tog sin begyndelse som Europa hovedsagelig ud fra den indflydelse, som visse ægyptere havde på udviklingen i det gamle Grækenland – f.eks. Thales, pythagoræerne, Sokrates, Platon op til Eratosthenes og Arkimedes – hvilket lagde grunden til en civilisation, som gjorde det muligt for mennesker at leve uden at skulle gøre andre mennesker til kvæg, men et samfund, der havde tilstrækkeligt med produktionskraft og behov for menneskelig intellekt til at skabe en stat af den form, som Solon talte om, eller som Platon beskrev i Staten. Trods Romerriget, Det byzantinske Imperium, Middelalderens kirkemagtssystem og alle de moderne problemer har det været tendensen lige siden.

Og behandlingen heraf i Den vestfalske Fred er et vigtigt referencepunkt, nøjagtig som Renæssancen var det, da Europa bragte arven fra den europæiske tradition videre, først i Renæssancen, siden ved Den vestfalske Fred. Siden gik det ned ad bakke, men princippet var slået fast. Derfor ved vi i den europæiske civilisation, hvis vi altså er civiliserede, eller hører til den civiliserede side, at der er noget ved mennesker, som adskiller sig fra dyr. I modsætning til hvad Thomas Huxley eller Frederick Engels sagde, er mennesket ikke en abe. Og den forskel er nøglen til økonomi, i særdeleshed min form for økonomi, som stammer fra Leibniz: ideen om fysisk økonomi. At økonomi først og fremmest er fysisk, og kun finans og penge i den udstrækning, den skal håndteres administrativt.

Hvad er så denne fysiske økonomi? Havde vi været aber, ville den samlede befolkning, under de forhold vi kender på kloden, aldrig have oversteget nogle få millioner. Nu er vi over seks milliarder. Hvorfor? Fordi vi som art har øget vor magt over naturen. Og som den russiske videnskabsmand Vernadskij påpegede, er det ikke kun liv, der tager kontrol over ikke-liv gennem udviklingen fra den tidlige livløse planet til opbygningen af biosfæren, men de akkumulerede menneskelige handlinger, især de kreative af slagsen, ændrer endog planetens vækst og udvikling hurtigere og mere kraftfuldt end livsprocesserne gør.

Nøglen til det – nøglen til økonomi, som i vore dages økonomi sjældent forstås – ligger i det faktum, at øgningen af arbejdskraftens

produktivitet i al væsentlighed kommer fra det, der svarer til fundamentale videnskabelige opdagelser, til eksempel Keplers opdagelse af tyngdefeltet, Fermats opdagelse af aktionsprincippet for det korteste tidsinterval eller Leibniz' opdagelse af differentialregningen samt Gauss' og Riemanns mange opdagelser. Denne forståelse af opdagelsen af et universelt princip er det, der adskiller mennesket fra en abe.

Årsagen til, at vi i dag er seks milliarder mennesker på denne klode, skal findes i akkumuleringen over århundreder, årtusinder, af menneskers opdagelser, som ligger indgroede i vore kulturer og som øger artens magt, og som på sin måde gør mennesket udødeligt. Gennem ideerne vi udvikler og formidler fra fortiden ind i fremtiden har vi selv fra et økonomisk standpunkt, en særlig og meget specifik udødelighed. Det er nemlig ideerne, der ligger indpodede i os fra mange forudgående slægter, ideer, der svarer til grundlæggende opdagelser, der adskiller os fra aberne, eller fra mennesker som kan lide at opføre sig som aber. Derfor, men det går ofte tabt i økonomi, er det vigtigt at lægge vægt på faktisk kreativitet af den type, som grundlæggende videnskabelige opdagelser repræsenterer, eller også god Bach-inspireret kormusik eller lignende – men væsentligst af alt videnskab.

Problemet, vi står konfronteret med i dag, er derfor i særdeleshed den såkaldte post-industrielle kultur, den teknologiske nulvækst-kultur. At dette skifte er blevet accepteret, fra midten af 60'erne op til i dag, repræsenterer en fundamental forandring af især den europæiske civilisation i den periode. Indtil da, havde vi trods alle vore fejltagelser, stadig et afgørende udsnit af befolkningen i de fleste samfund, som troede på videnskabelig og teknologisk fremskridt. Vi var stolte over ham, der designede værktøjsmaskiner, som på en hvis måde repræsenterede forbindelsesleddet mellem videnskab og det teknologiske fremskridt i produktionsleddet.

Alt det har vi nu ødelagt. Vi har ødelagt den infrastruktur, som industrien er afhængig af. Den skrumper. Den forsvinder. Og med den, forsvinder viden. Betydningen af disse værktøjsmaskinedesignere, som jeg forsøger at redde i USA, er, at de udgør dem, der tager en videnskabsmands fysiske opdagelse og udvikler det laboratorieudstyr, der kan levere beviset for princippet bag opdagelsen. Den selv samme værktøjsmaskinedesigner går så over til fabrikken og bygger de nyfundne erfaringer ind i et eller andet, måske mange ting. Og det er den specifikke metode bag fremskridt. Det er, hvad landmændene gjorde. Dygtige landmænd gjorde nøjagtig det samme på deres egen måde. Og det er det, vi har ødelagt.

Om det, jeg har foreslået, skal lykkes, afhænger af, om vi kan mobilisere unge mennesker eller unge voksne, der nu kommer ud i samfundet og som repræsenterer de næste 50 års økonomi, for vi bliver nødt til at foretage investeringer med en levetid på 25 til 50 år. Vi har behov for en generation af unge, der er orienteret i retning af videnskab eller anvendelsen heraf. Vi bliver nødt til af forme ansættelser indenfor uddannelse, der vil give os flere af den slags mennesker. Og vi bliver nødt til at slippe dem løs og sige: »I er fremtiden. Det er op til jer«.

De tiltag, jeg foreslår, afhænger af det. Vi må mobilisere en demoraliseret verden – demoraliseret af den generation, som nu er ved magten i USA og Europa, og som ikke tror på fremtiden – og sige til de unge, som gerne vil have en fremtid: »Vi lover jer en fremtid«. Ved at gøre dette, tapper vi fra den største af alle økonomiske ressourcer, som vi kunne kalde »produktivitetstigning«. Det gør vi, ved at fortælle de unge, at vi støtter dem i udviklingen af deres roller som kreative personligheder, hvis samlede indsats vil løfte menneskeheden videre over de næste 50 år. At det er dem, som kommer til at styre arbejdspladsen.

Tak.

Oversat af Poul E. Rasmussen